

зазначає лише про необхідність визначення законності, обсягу, способів і меж застосування свободи оцінювання представниками судових органів, виходячи із відповідності таких повноважень суду принципу верховенства права. Це забезпечується, зокрема, відповідним обґрунтуванням обраного рішення в процесуальному документі суду тощо [5].

Вважаємо, що таке положення потребує нормативного втілення і не лише у кримінальному процесуальному законодавстві.

Зазначимо, що в Україні не проведено жодного дослідження впливу суддівського розсуду на функціонування судової та правової систем, що унеможливує становлення місця діяльності цих систем та його розуміння як гаранта реалізації незалежності та об'єктивності судових рішень.

Поняття «судова дискреція» має лише формальне вираження та не містить процедуру формування судового розсуду. Важливо побудувати такий процедурний комплекс, в якому суддя (суд), не порушуючи прав та законних інтересів людини як найвищої соціальної цінності, дотримуватися фундаментального принципу, що є основою у здійсненні судової діяльності – верховенства права.

Отже, оцінка доказів та розсуд, які встановлюються особистісним критерієм, через визначення цінностей, переконань та поглядів суддів має бути більш досліджена законодавцями, науковцями, теоретиками та, навіть, із залученням психологів як спеціалістів, для ефективної діяльності судів. Недооцінка процедури та важливості дискреційних повноважень може призвести до дискредитації судової влади та верховенства права.

Список використаних джерел:

1. Про незалежність судової влади : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 13.06.07 №8 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07>

2. Книга Пам'яті України «непомітно» вибачилася перед Євгенією Бардяк за крадіжку текстів про героїв Небесної Сотні [Електронний ресурс] // Веб-сайт Тримай «Kurs». – Режим доступу до ресурсу : https://kurs.if.ua/news/prosvityanka_yevgeniya_bardyak_vidstoyala_avtorske_pravo_na_vkradeni_teksty_pro_geroiv_nebesnoi_sotni_62498.html

3. Вирок Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області від 29.01.18 року по справі №344/6976/16-ц [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень : [веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71966127>

4. Закурін М. К. Дискреція – дія на власний розсуд. Поняття та прояв / М. К. Закурін // Вісн. госп. судочинства. – 2009. – № 4. – С. 19.

5. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 01.02.18 року по справі № 634/609/15-к. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень : – Режим доступу до ресурсу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72009792>

Науковий керівник: к. ю. н., доцент О. С. Парамонова

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Б. В. Іржавський

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Потреби сьогодення вимагають інтеграції до сучасного світового політичного і економічного простору. Україна, спрямовуючи зусилля та прагнучи бути державою з ринковою економікою, стикається з проблемами, пов'язаними з кризовими явищами, що притаманні країнам, які функціонують у рамках ринкової моделі розвитку. Ці

країни мають багаторічний значний досвід антикризового управління в складних умовах, подолання кризових явищ та створення механізмів превентивного попередження та захисту від їх наслідків. Проблема упередження та боротьби з кризовими явищами ще ніколи не стояла так гостро для нашої країни.

Ця проблема була у колі інтересів як закордонних, так і вітчизняних вчених, серед яких такі автори, як: Кривов В. Д. [1], Дейнека О. В. [2], Продіус І. П. [3], Родіонова Н. В. [4], Пінк Ф. [5], Бірюков О. М. [6], Аніщенко Л. О. [7], Храпкіна В. В., Чучко О. П. [8] та ін.

Антикризове державне управління в країнах з розвиненою ринковою економікою виражається в різних формах. Так, Сполучені Штати Америки реалізують політику антикризового управління через вдосконалення законодавства в галузі зайнятості, збільшення робочих місць, особливо для молоді, розробку регіональних структурних програм тощо. У процесі реалізації цієї програми заплановано прискорення фінансування державою будівельних робіт, збільшення зайнятості в держсекторі, збільшення розмірів і тривалості страхових виплат з безробіття, професійне навчання в приватному і державному секторах, забезпечення молоді робочими місцями і програм розвитку, націлених на створення робочих місць у галузях, що мають пріоритетне значення для країни. Особливою проблемою є забезпечення роботою молоді, яка потребує розв'язання таких завдань, як розробка практичних методів поєднання роботи з професійним навчанням, стимулювання приватного підприємництва, практики отримання професійної освіти без відриву від виробництва. Ще одним, не менш важливим, напрямом удосконалення антикризового державного управління в США є координація зусиль різних державних відомств щодо розробки та проведення економічної політики [8].

Країною, яка має давні традиції втручання держави в економіку, в т. ч. за допомогою індикативного планування, є Японія. Аналізуючи напрями державного втручання в Японії у наш час, зазначимо, що воно спостерігається за багатьма напрямками: економічне зростання і його темпи; структура промислового виробництва; освіта і наука; зайнятість; кредит і грошовий обіг; ціноутворення; зовнішньоекономічні зв'язки; галузева структура; розміщення виробництв; стимулювання інвестицій. Проте, не зважаючи на активне втручання держави в економіку, в країні розвивається як великий, так і малий бізнес. Це пов'язано з тим, що господарські труднощі долаються за активної підтримки держави. Саме держава, через фіскальну і кредитно-фінансову політику, а також заходи прямого адміністративного впливу, сприяє вирішенню проблем суб'єктів господарювання [8].

Досліджуючи досвід Європейського союзу в напрямку антикризового управління, слід зазначити, що в ньому превалює селективний підхід, спрямований на стимулювання діяльності конкретних компаній. Вважається, що тільки приватний бізнес може ефективно розв'язувати питання підйому депресивних регіонів та підприємств за допомогою створення малих і середніх підприємств передових галузей. Однак, кожна країна Європейського союзу має і свої особливості.

Так, головною особливістю економіки промислово розвиненої Франції є те, що державний сектор домінує в базових галузях, хоча ступінь державної участі в них може варіюватися. Державні компанії діють переважно в автомобілебудуванні, авіакосмічній галузі, хімічній та нафтогазовій промисловості, чорній металургії. У державній економічній політиці країн Центральної та Східної Європи взято курс на роздержавлення і приватизацію державної власності, формування вільних

товаровиробників, які є власниками не тільки продукції, що вироблена та продається, а й засобів виробництва. Тенденція розвитку – різноманітність форм власності [8].

Світовий досвід свідчить, що в різних країнах світу моделі антикризового управління забезпечують різні потенційні можливості для прогресивних соціально-економічних зрушень. Проте жодна з них не може бути використана у чистому вигляді при формуванні політики антикризового управління в Україні. Це обумовлено умовами накопичення цього досвіду країнами, формуванням механізмів та інститутів в умовах рівноважної економіки, розбіжностями в побудові фінансово-кредитних механізмів тощо. Використання позитивного досвіду має стати першим кроком на шляху реформування системи антикризового управління.

Список використаних джерел:

1. Кривов В. Д. Законодательное регулирование макроэкономических процессов в США [Електронний ресурс] / В. Д. Кривов // Аналитический вестник Совета Федерации ФС РФ. – 2002. – № 3(159). – С. 18. – Режим доступа: <http://www.budgetrf.ru/Publications/Magazines/>
2. Дейнека О. В. Взаємозв'язок масштабів та ефективності функціонування державного сектору економіки / О. В. Дейнека // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9(99). – С. 58–64.
3. Продиус И. П. Формирование стратегии предотвращения банкротства на предприятии: монография / И. П. Продиус, А. А. Дорошук. – Одеса : Из-во Одесского юридического института НУВД, 2003. – 136 с.
4. Родионова Н. В. Антикризисный менеджмент / Н. В. Родионова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 223 с.
5. Пінк Ф. Професія фахівця з питань банкрутства та законодавство у Великобританії / Ф. Пінк ; пер. з англ. О. Г. Тарасенко. – К.: Преса України, 2000. – С. 117–131.
6. Бірюков О. М. Транскордонні банкрутства: проблеми і шляхи розв'язання : монографія / О. М. Бірюков. – К. : Вид-во видавничо-поліграфічний центр Київський університет, 2008. – 318 с.
7. Аніщенко Л. О. Зарубіжний досвід антикризового управління / Л. О. Аніщенко // Економічний простір. – 2012. – № 68. – С. 143–156.
8. Храпкіна В. В. Адаптація світового досвіду антикризового управління в Україні / В. В. Храпкіна, О. П. Чучко // Технологический аудит и резервы производства. – № 1/7(21). – 2015. – С. 42–49.

Науковий керівник: к. держ. упр., доцент Л. Я. Самойленко

ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ В ТРАКТАТІ КАУТІЛЬІ «АРТХАШАСТРА»

О. В. Ковтун

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

В Індії і до тепер з моменту свого заснування залишається доволі авторитетною та поважною літературною пам'яткою трактат Каутілії «Артхашастра», хоча і передавався він переважно усно. Письмовий текст на санскриті теж існував і постійно переписувався. Навіть Джавахарлал Неру в своїй книзі «Відкриття Індії» присвячує цьому твору Каутілії декілька сторінок. Ця робота вважається однією з найважливіших для становлення сучасної індійської політики. Неру називав Каутілію «Великим діячем політичної науки» тому, що у своїй книзі, яка була написана по закінченню його активного політичного життя, розглядає майже всіх аспекти теорії та практики держави і права.

Достовірних даних про Каутілію майже не існує. В Індії він був відомий як Чанак'я, активний політичний діяч того часу і відігравав значну роль в Індії. Каутілія був сучасником Аристотеля та Олександра Великого.